ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՈՐՈՇՈՒՄԸ

2025 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒԼԻՍԻ 21-ԻՆ ԹԲԻԼԻՍԻՈՒՄ ՍՏՈՐԱԳՐՎԱԾ «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎՐԱՍՏԱՆԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԵՎ ԱՌԱՆՑ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԿՎՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ՀԵՏԸՆԴՈՒՆՄԱՆ (ՌԵԱԴՄԻՍԻԱՅԻ) ՄԱՍԻՆ» ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐՈՒՄ ԱՄՐԱԳՐՎԱԾ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ՝ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆԸ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԸ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳՈՐԾՈՎ

Քաղ. Երևան 23 դեկտեմբերի 2025 թ.

Սահմանադրական դատարանը՝ կազմով.

նախագահող՝ Արման Դիլանյանի (զեկուցող),

դատավորներ՝ Արտակ Զեյնալյանի,

Հրայր Թովմասյանի,

Դավիթ Խաչատուրյանի,

Երվանդ Խունդկարյանի,

Հովակիմ Հովակիմյանի,

Էդգար Շաթիրյանի,

Սեդա Սաֆարյանի,

Արթուր Վաղարշյանի,

մասնակցությամբ (գրավոր ընթացակարգի շրջանակներում)՝

Կառավարության ներկայացուցիչ՝ Ներքին գործերի նախարարի տեղակալ

Արմեն Ղազարյանի,

համաձայն Սահմանադրության 168-րդ հոդվածի 3-րդ կետի, 169-րդ հոդվածի 3-րդ մասի, ինչպես նաև «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 40 և 74-րդ հոդվածների,

դռնբաց նիստում գրավոր ընթացակարգով քննեց «2025 թվականի հուլիսի 21-ին Թբիլիսիում ստորագրված «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Վրաստանի կառավարության միջև առանց թույլտվության բնակվող անձանց հետընդունման (ռեադմիսիայի) մասին» համաձայնագրում ամրագրված պարտավորությունների՝ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը:

Կառավարությունն իր՝ 2025 թվականի նոյեմբերի 14-ի N 1586-Ա որոշմամբ հավանություն է տվել 2025 թվականի հուլիսի 21-ին Թբիլիսիում ստորագրված «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Վրաստանի կառավարության միջև առանց թույլտվության բնակվող անձանց հետընդունման (ռեադմիսիայի) մասին» համաձայնագիրը վավերացնելու մասին» օրենքի նախագծի վերաբերյալ Կառավարության օրենսդրական նախաձեռնությանը և որոշել է նշված համաձայնագրում ամրագրված պարտավորությունների՝ Սահմանադրությանը համապատասխանությունը որոշելու նպատակով դիմել Սահմանադրական դատարան:

Գործի քննության առիթը Կառավարության՝ 2025 թվականի նոյեմբերի 17-ին Սահմանադրական դատարան մուտքագրված դիմումն է:

Ուսումնասիրելով վերոնշյալ համաձայնագիրը, հետազոտելով սույն գործով Կառավարության ներկայացուցչի գրավոր բացատրությունը և գործում առկա մյուս փաստաթղթերը՝ Սահմանադրական դատարանը **Պ Ա Ր Զ Ե Ց .**

1. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Վրաստանի կառավարության միջև առանց թույլտվության բնակվող անձանց հետընդունման (ռեադմիսիայի) մասին» համաձայնագիրը (այսուհետ՝ Համաձայնագիր) ստորագրվել է 2025 թվականի հուլիսի 21-ին Թբիլիսիում՝ Հայաստանի Հանրապետության կամ Վրաստանի տարածք մուտք գործելու, այնտեղ գտնվելու կամ բնակվելու համար սահմանված պահանջները չբավարարող կամ այլևս չբավարարող անձանց հայտ-

նաբերման, անվտանգ և կանոնակարգված վերադարձի համար Համաձայնագրի միջոցով և փոխադարձության հիման վրա արագ և արդյունավետ ընթացակարգեր մշակելու և այդ անձանց տարանցումը համագործակցության ոգով դյուրացնելու նպատակով:

2. Համաձայնագիրն ունի անբաժանելի մաս կազմող 7 հավելվածներ՝ Հավելված 1. «Փաստաթղթերի ընդհանուր ցանկը, որոնց ներկայացումը համարվում է քաղաքացիության մասով ապացույց (3-րդ հոդվածի 1-ին կետ և 7-րդ հոդվածի 1-ին կետ)», Հավելված 2. «Փաստաթղթերի ընդհանուր ցանկը, որոնց ներկայացումը համարվում է քաղաքացիության մասով առերևույթ (*prima facie*) փաստարկ (3-րդ հոդվածի 1-ին կետ և 7-րդ հոդվածի 2-րդ կետ)», Հավելված 3. «Երրորդ երկրի քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց հետընդունման համար պայմանների մասով ապացույց համարվող փաստաթղթերի ընդհանուր ցանկ (4-րդ հոդվածի 1-ին կետ և 8-րդ հոդվածի 1-ին կետ)», Հավելված 4. «Երրորդ երկրի քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց հետընդունման համար պայմանների մասով առերևույթ (*prima facie)* փաստարկ համարվող փաստաթղթերի ընդհանուր ցանկ (4-րդ հոդվածի 1-ին կետ և 8-րդ հոդվածի 2-րդ կետ)», Հավելված 5. «Հարցազրույցի դիմում (7-րդ հոդվածի 3-րդ կետ), Հետընդունման դիմում», Հավելված 6. «Տարանցման դիմում», Հավելված 7. «Համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Վրաստանի կառավարության միջև առանց թույլտվության բնակվող անձանց հետընդունման (ռեադմիսիայի) մասին» համաձայնագրի 11-րդ հոդվածի 1-ին կետի Հետընդունման մասին ծանուցում»:

3. Համաձայնագրով Հայաստանի Հանրապետությունը փոխադարձության հիման վրա ստանձնում է մի շարք պարտավորություններ, մասնավորապես.

3.1. որպես Հայցվող պետություն՝ մասնավորապես ապահովել Հայաստանի Հանրապետության տարածք հետ ընդունված (ռեադմիսիայի ենթարկված) անձանց իրավունքների պաշտպանությունը՝ Համաձայնագրին և միջազգային այն փաստա-

թղթերով ստանձնած Հայաստանի Հանրապետության պարտավորություններին համապատասխան, որոնց կողմ է (հոդված 2, կետ 1),

3.2. որպես Հայցող պետություն՝ նախապատվություն տալ կամավոր, այլ ոչ հարկադիր վերադարձին, եթե պատճառներ չկան ենթադրելու, որ դա կխոչընդոտի անձի վերադարձը Հայցվող պետություն (հոդված 2, կետ 2),

3.3. որպես Հայցվող պետություն՝ Հայցող պետության դիմումի հիման վրա և առանց հետագա ձևական պահանջների, բացառությամբ նրանց, որոնք նախատեսված են Համաձայնագրով, հետ ընդունել բոլոր այն անձանց, որոնք չեն բավարարում կամ այլևս չեն բավարարում Հայցող պետության տարածք մուտք գործելու, այնտեղ գտնվելու կամ բնակվելու գործող պայմանները՝ պայմանով, որ ապացուցված է կամ ներկայացված առերևույթ (*prima facie*) փաստարկների հիման վրա կարող է հիմնավորված ձևով ենթադրվել, որ նրանք Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիներ են, ինչպես նաև որպես Հայցվող պետություն հետ ընդունել վերոհիշյալ անձանց անչափահաս չամուսնացած երեխաներին՝ անկախ նրանց ծննդյան վայրից կամ քաղաքացիությունից՝ բացառությամբ այն դեպքերի, եթե նրանք ունեն Հայցող պետությունում բնակության անկախ իրավունք, և վերոհիշյալ անձանց ամուսիններին, որոնք ունեն այլ երկրի քաղաքացիություն կամ քաղաքացիություն չունեցող անձ են և ունեն վավեր ճամփորդական փաստաթուղթ՝ պայմանով, որ նրանք ունենան Հայաստանի Հանրապետության տարածք մուտք գործելու և այնտեղ գտնվելու իրավունք կամ ունեն այդ իրավունքը հետագայում ստանալու հիմք՝ բացառությամբ այն դեպքերի, եթե նրանք ունեն Հայցող պետությունում բնակության անկախ իրավունք (հոդված 3, կետեր 1 և 2),

3.4. որպես Հայցվող պետություն՝ հետ ընդունել նաև Հայցող պետությունում անօրինականորեն գտնվող կամ բնակվող այն անձանց, որոնք Հայցող պետության տարածք մուտք գործելուց հետո, Հայաստանի Հանրապետության ներպետական օրենսդրության համաձայն, հրաժարվել են Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիությունից՝ բացառությամբ այն դեպքերի, եթե այդ անձանց Հայցող պետությունն առնվազն խոստացել է հպատակագրում (նատուրալիզացիա) (հոդված 3, կետ 3),

3.5. որպես Հայցվող պետություն՝ հետընդունման դիմումին դրական պատասխան տալու դեպքում ապահովել, որ Հայաստանի Հանրապետության իրավասու դիվանագիտական կամ հյուպատոսական ներկայացուցչությունը, անկախ հետ ընդունվող անձի ցանկությունից, ոչ ուշ, քան հինգ աշխատանքային օրվա ընթացքում տրամադրի հետ ընդունվող անձի վերադարձի համար պահանջվող ճամփորդական փաստաթուղթ՝ 90 օր վավերականության ժամկետով. վերոհիշյալ պարտավորությունը հինգ աշխատանքային օրվա ընթացքում չկատարելու դեպքում համարվում է, որ Հայաստանի Հանրապետությունն ընդունում է երկրից արտաքսման նպատակով տրվող՝ Հայցող պետության օրինակելի ձևի ճամփորդական փաստաթղթի օգտագործումը (հոդված 3, կետ 4),

3.6. նախապես տրամադրված ճամփորդական փաստաթղթի վավերականության ընթացքում իրավական կամ փաստացի պատճառներով համապատասխան անձի տեղափոխման անհնարինության դեպքում, որպես Հայցվող պետություն՝ ապահովել, որ Հայաստանի Հանրապետության դիվանագիտական կամ հյուպատոսական ներկայացուցչությունը հինգ աշխատանքային օրվա ընթացքում տրամադրի նույն վավերականության ժամկետով նոր ճամփորդական փաստաթուղթ. վերոհիշյալ պարտավորությունը հինգ աշխատանքային օրվա ընթացքում չկատարելու դեպքում համարվում է, որ Հայաստանի Հանրապետությունն ընդունում է երկրից արտաքսման նպատակով տրվող՝ Հայցող պետության օրինակելի ձևի ճամփորդական փաստաթղթի օգտագործումը (հոդված 3, կետ 5),

3.7. որպես Հայցվող պետություն՝ Հայցող պետության դիմումի հիման վրա և առանց հետագա ձևական պահանջների, բացառությամբ այն պահանջների, որոնք նախատեսված են Համաձայնագրով, հետ ընդունել երրորդ երկրի քաղաքացիներին կամ քաղաքացիություն չունեցող այն անձանց, որոնք չեն բավարարում կամ այլևս չեն բավարարում Հայցող պետության տարածք մուտք գործելու, այնտեղ գտնվելու կամ բնակվելու գործող պայմանները՝ պայմանով, որ ապացուցված է կամ տրամադրված առերևույթ (*prima facie*) ապացույցների հիման վրա կարող է հիմնավորված ձևով ենթադրվել, որ այդպիսի անձինք հետընդունման դիմումը ներկայացնելու պահին ունեն Հայաստանի Հանրապետության կողմից տրված վավեր վիզա

կամ կացության թույլտվություն, կամ Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գտնվելուց կամ այդ տարածքով տարանցելուց հետո անօրինական կերպով և ուղղակիորեն մուտք են գործել Հայցող պետության տարածք (հոդված 4, կետ 1),

3.8. Հայցվող պետության կողմից հետընդունման դիմումին դրական արձագանքելու դեպքում, որպես Հայցող պետություն, տրամադրել վերադարձի համար պահանջվող օրինակելի ձևի ճամփորդական փաստաթուղթ այն անձին, որին հետընդունման մասով դրական արձագանք է տրվել (հոդված 4, կետ 3),

3.9. բացառությամբ Համաձայնագրի 5-րդ հոդվածի 2-րդ կետում նշված պայմանների՝ Համաձայնագրի 3-րդ և 4-րդ հոդվածներով նախատեսված պարտավորություններից որևէ մեկի հիման վրա իրականացվող՝ հետընդունման ենթակա անձի տեղափոխման համար ապահովել հետընդունման դիմումի ներկայացում Հայցվող պետության իրավասու մարմին (հոդված 5, կետ 1),

3.10. ապահովել, որ հետընդունման դիմումը հնարավորության սահմաններում պարունակի Համաձայնագրի 6-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերով սահմանված տեղեկությունները (հոդված 6, կետեր 1 և 2),

3.11. Համաձայնագրի 1-ին և 2-րդ հավելվածներում թվարկված փաստաթղթերից որևէ մեկի ներկայացման անհնարինության կամ դրանք բավարար չլինելու դեպքում, որպես Հայցվող պետություն՝ ապահովել, որ Հայաստանի Հանրապետության իրավասու մարմինը կամ իրավասու դիվանագիտական կամ հյուպատոսական ներկայացուցչությունները հետընդունման դիմումում ներառված՝ Հայցող պետության կողմից ներկայացված՝ հարցազրույց անցկացնելու խնդրանքի հիման վրա, հետընդունման ենթակա անձի հետ առանց անհարկի ձգձգման, խնդրանքը ներկայացնելու օրվանից հետո ամենաուշը հինգ աշխատանքային օրվա ընթացքում անցկացնեն հարցազրույց վերջինիս քաղաքացիության փաստը հաստատելու համար՝ իրավասու դիվանագիտական կամ հյուպատոսական ներկայացուցչության վարչական շենքում. վերոհիշյալ դեպքում՝ որպես Հայցող պետություն հանդես գալու պարագայում, եթե հարցազրույցը անց է կացվում իրավասու դիվանագիտական կամ հյուպատոսական ներկայացուցչության վարչական շենքից դուրս, ապա կրել ճամփորդության և կեցության հետ կապված ծախսերը և հարցազրույցի ժամանակ

ապահովել հարցազրույցն անցկացնող դիվանագիտական ծառայության աշխատակցի անվտանգությունը (հոդված 7, կետ 3),

3.12. ապահովել Համաձայնագրի 8-րդ հոդվածով սահմանված՝ երրորդ երկրի քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց մասով ապացուցման միջոցներին ներկայացվող պահանջների կատարումը (հոդված 8),

3.13. ապահովել Համաձայնագրի 9-րդ հոդվածով սահմանված հետընդունման դիմումի ներկայացման ժամկետների պահպանումը (հոդված 9),

3.14. որպես Հայցող պետություն՝ ապահովել, որ Հայաստանի Հանրապետության իրավասու մարմինները մինչև անձին վերադարձնելը՝ առնվազն երեք աշխատանքային օր առաջ, Հայցվող պետության իրավասու մարմիններին նախապես գրավոր ծանուցում ուղարկեն (հավելված 7) տեղափոխման վերաբերյալ, որը պարունակում է տեղափոխման ամսաթվի, պետական սահմանի անցման կետի, հնարավոր ուղեկցողների վերաբերյալ տեղեկություններ, ինչպես նաև տեղափոխմանը վերաբերող այլ տեղեկություններ (հոդված 11, կետ 1),

3.15. որպես Հայցող պետություն՝ հետ ընդունել Հայցվող պետության կողմից հետ ընդունված ցանկացած անձի, եթե անձի տեղափոխումից հետո՝ վեց ամսվա ընթացքում, իսկ երրորդ երկրի քաղաքացիների կամ քաղաքացիություն չունեցող անձանց տեղափոխումից հետո՝ 12 ամսվա ընթացքում հաստատվում է, որ Համաձայնագրի 3-րդ և 4-րդ հոդվածներով սահմանված պահանջները չեն կատարվել, նման դեպքերում Համաձայնագրի ընթացակարգային դրույթները կիրառվում են համապատասխան փոփոխություններով (mutatis mutandis), և տրամադրվում է հետ ընդունվող անձի իրական ինքնությանը և քաղաքացիությանը վերաբերող հասանելի ողջ տեղեկատվությունը (հոդված 12),

3.16. սահմանափակել երրորդ երկրի քաղաքացիների կամ քաղաքացիություն չունեցող անձանց տարանցումն այն դեպքերում, երբ այդ անձինք չեն կարող ուղղակիորեն վերադարձվել նպատակակետ հանդիսացող պետություն (հոդված 13, կետ 1),

3.17. որպես Հայցվող պետություն՝ թույլատրել երրորդ երկրի քաղաքացիների կամ քաղաքացիություն չունեցող անձանց տարանցումը, եթե հետագա ճամփոր-

դությունը հնարավոր այլ տարանցման պետություններով և նպատակակետ հանդիսացող պետության կողմից հետընդունումն ապահովված են (հոդված 13, կետ 2),

3.18. ապահովել, որ տարանցման գործողությունների վերաբերյալ դիմումը և դրա պատասխանը Հայցվող պետության իրավասու մարմին ներկայացվեն հաղորդակցության էլեկտրոնային միջոցներով, այդ թվում՝ ՌՀԿԷՀ-ի (ռեադմիսիոն հայցերի կառավարման էլեկտրոնային համակարգ), և պարունակեն Համաձայնագրի 14-րդ հոդվածի 1-ին կետով սահմանված տեղեկությունները (հոդված 14, կետ 1),

3.19. որպես Հայցվող պետություն՝ դիմումը ստանալուց հետո՝ հինգ աշխատանքային օրվա ընթացքում, գրավոր տեղեկացնել Հայցող պետությանը դիմումի ընդունման մասին՝ հաստատելով ընդունման սահմանային անցակետը և նախատեսված ժամը, կամ տեղեկացնել ընդունումը մերժելու և մերժման հիմքերի մասին (հոդված 14, կետ 2),

3.20. օդային ճանապարհով տարանցում իրականացնելու դեպքում հետընդունման ենթակա անձին և նրա հնարավոր ուղեկցողներին ազատել օդանավակայանով տարանցման վիզա ձեռք բերելու պահանջից (հոդված 14, կետ 3),

3.21. որպես Հայցվող պետություն՝ ապահովել, որ Հայաստանի Հանրապետության իրավասու մարմինները, փոխադարձ խորհրդակցությունների համաձայն, աջակցեն տարանցման գործողությունների իրականացմանը, մասնավորապես, համապատասխան անձանց նկատմամբ իրականացվող վերահսկողության, ինչպես նաև այդ նպատակով անհրաժեշտ հարմարությունների ապահովման միջոցով (հոդված 14, կետ 4),

3.22. հետընդունման կամ տարանցման ենթակա անձի ուղեկցումն իրականացնել Համաձայնագրի 15-րդ հոդվածով սահմանված կարգով (հոդված 15),

3.23. որպես Հայցող պետություն՝ կրել մինչև Հայցվող պետության սահմանը կամ նպատակակետ հանդիսացող պետության սահմանն իրականացվող հետընդունման և տարանցման գործողությունների հետ կապված տրանսպորտային և վարչական բոլոր ծախսերը (հոդված 16, կետ 1),

3.24. որպես Հայցող պետություն՝ հաշիվ-ապրանքագիրն ստանալուց հետո՝ 30 օրվա ընթացքում, վճարել կատարված ծախսերի դիմաց՝ գումարը փոխանցելով Հայցվող պետության իրավասու մարմնի բանկային հաշվին (հոդված 16, կետ 2),

3.25. տվյալների պաշտպանությունն իրականացնել Համաձայնագրի 17-րդ հոդվածով սահմանված կարգով (հոդված 17),

3.26. Համաձայնագրի կիրառման և մեկնաբանման առնչությամբ մյուս Պայմանավորվող կողմի հետ միմյանց տրամադրել փոխադարձ օգնություն և այդ նպատակով ստեղծել համատեղ կոմիտե, որը, մասնավորապես, ունենալու է Համաձայնագրի 19-րդ հոդվածի 1-ին կետով սահմանված խնդիրները (հոդված 19, կետ 1),

3.27. Համաձայնագիրը ստորագրելուց հետո՝ 60 (վաթսուն) օրացուցային օրվա ընթացքում, դիվանագիտական ուղիներով վրացական կողմին տեղեկացնել Համաձայնագրի կիրարկման համար պատասխանատու իրավասու մարմինների, նրանց կոնտակտային տվյալների և սահմանային անցակետերի, ինչպես նաև այդ իրավասու մարմինների, նրանց կոնտակտային տվյալների և սահմանային անցակետերի ցանկացած փոփոխության մասին (հոդված 20):

Ելնելով գործի քննության արդյունքներից և ղեկավարվելով Սահմանադրության 168-րդ հոդվածի 3-րդ կետով, 170-րդ հոդվածի 1-ին և 4-րդ մասերով, ինչպես նաև «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 63, 64 և 74-րդ հոդվածներով՝ Սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց** .

1. 2025 թվականի հուլիսի 21-ին Թբիլիսիում ստորագրված «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Վրաստանի կառավարության միջև առանց թույլտվության բնակվող անձանց հետընդունման (ռեադմիսիայի) մասին» համաձայնագրում ամրագրված պարտավորությունները համապատասխանում են Սահմանադրությանը:

2. Սահմանադրության 170-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ սույն որոշումը վերջնական է և ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ **Ա. ԴԻԼԱՆՅԱՆ**

23 դեկտեմբերի 2025 թվականի
ՍԴՈ-1809